

Protokół posiedzenia Komitetu Nauk Historycznych PAN z 14 kwietnia 2021 r.

Posiedzenie odbywane na platformie gogle-meet otworzył przewodniczący Komitetu Nauk Historycznych PAN prof. dr hab. Tomasz Schramm. Po powitaniu zebranych i uzyskaniu ich zgody na nagrywanie posiedzenia, Przewodniczący przypomniał porządek obrad i zapytał o ewentualne uwagi w tej sprawie. Prof. dr hab. Krzysztof Mikulski poprosił o doprecyzowanie, że w punkcie czwartym porządku obrad odbędzie się głosowanie nad składem wspólnej komisji PTH i KNH PAN dot. zespołu wspólnego PTH i KNH PAN ds. publikacji historycznych. Przewodniczący potwierdził planowane głosowanie.

Przechodząc do pierwszego punktu posiedzenia Przewodniczący po krótko omówił reakcję części Komitetów Naukowych PAN ws. przygotowywanego przez MEiN projektu „Narodowego Programu Kopernikańskiego”. Podkreślił, że ze względu na wagę sprawy, pożądany byłby jeden wspólny głos wszystkich Komitetów w tej sprawie lub przynajmniej wspólny głos Komitetów zrzeszonych w Wydziale I. Projekt takiego wystąpienia, przygotowany przez Komitet Nauk Prawnych został przesłany wcześniej wszystkim członkom KNH PAN. Do chwili połączenia się na spotkanie projekt ten poparło już 6 Komitetów. Jednocześnie Przewodniczący podkreślił, że wspólne stanowisko ma być przekazane mediom następnego dnia ok. południa. W dyskusji jako pierwszy zabrał głos prof. dr hab. Wojciech Iwańczak, który zaprezentował opinie w tej sprawie Towarzystwa Naukowego Warszawskiego oraz odpowiedź na nią sekretarza stanu w MEiN Włodzimierza Bernackiego, który zapewniał, że intencją projektu „Narodowego Programu Kopernikańskiego” nie jest likwidacja PAN oraz obiecywał szeroką konsultację programu przez środowisko. Z kolei prof. dr hab. Krzysztof Mikulski wyraził swój głęboki sceptycyzm wobec prowadzonych ostatnio wszelkich konsultacji środowiskowych, których efektami, jak naucza doświadczenie, władze skore do reformy nauki, zupełnie się nie przejmują. Z kolei prof. Dariusz Stola wygłosił apel o solidarność środowiska naukowego w obronie instytucji PAN. Dotyczy to zarówno różnych instytucji jak i przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych. Prof. Wojciech Kriegseisen odniósł się do przytoczonego przez prof. Iwańczaka pisma z MEiN. Uważa je nie tylko za pełne gołosłownych obietnic, ale co gorsza jest ono oficjalnym potwierdzeniem prac nad pomysłem „Narodowego Programu Kopernikańskiego”, pomysłem groźnym i źle przygotowanym pod względem legislacyjnym. Prof. Andrzej Friszke poinformował, że sprawą projektu zainteresowana jest także grupa parlamentarzystów, a sam projekt może być bardzo groźny dla środowiska, szczególnie dla PAN. Stąd tak ważne, by głos Komitetów był jednolity i słyszalny,

m.in. przez wysłanie go do Sejmu RP. Wobec wyczerpania zgłoszeń Przewodniczący rozpoczął głosowanie. Na 30 głosujących projekt stanowiska poparło 29 osób, jedna osoba się wstrzymała.

Przechodząc do punktu drugiego poświęconego projektowi „Kodeksu etyki Polskiego Towarzystwa Historycznego” Przewodniczący poprosił o wprowadzenie do tematu gościa posiedzenia prof. dr hab. Krzysztofa Zamorskiego. Przedstawił on skład Komisji, która przygotowała projekt, podkreślił, że znajdują się w nim osoby reprezentujące różne światopoglądy. Dalej omówił inspirację do stworzenia projektu, etapy jego powstania oraz treść. Przewodniczący dodał, że projekt został już przyjęty uchwałą Zarządu PTH i będzie przedłożony do ratyfikacji Walnemu Zgromadzeniu PTH. Dodał też, że Kodeks będzie nie tylko obowiązujący dla członków PTH, ale też zachęca się całe środowisko do jego przestrzegania. Następnie Przewodniczący rozpoczął dyskusję. Głos zabrali kolejno prof. prof. W. Iwańczak, D. Stola, K. Mikulski, podkreślając znaczenie Kodeksu dla środowiska oraz rolę Sadu Koleżeńskiego. W. Kriegseisen zapytał jakie znaczenie będzie miał Kodeks w ew. postępowaniach przed sądami powszechnymi. W odpowiedzi prof. Andrzej Zakrzewski stwierdził, że w jego opinii Kodeks może się bardzo przydać jako spis dobrych praktyk środowiska. Wobec braku dalszych głosów Przewodniczący zarządził głosowanie w sprawie poparcia projektu „Kodeksu etyki Polskiego Towarzystwa Historycznego”. Oddano 26 głosów, 25 poparło uchwałę, jedna osoba się wstrzymała.

Przewodniczący podziękował prof. Zamorskiemu, który zasygnalizował chęć opuszczenia spotkania, za zaprezentowanie Kodeksu. W kolejnym, 3 punkcie posiedzenia dotyczącym rekomendacji Komisji Teorii i Historii Historiografii oraz Metodologii Historii w zakresie kształcenia w bloku zajęć poświęconych teoretycznym i metodologicznym problemom wiedzy historycznej na studiach I i II stopnia kierunku historii, Przewodniczący poprosił o zabranie głosu prof. dr hab. Ewę Domańską. Podkreśliła ona, że efektywna dydaktyka i wysoki poziom kształcenia są środkami do odbudowania wysokiej jakości i innowacyjności polskich badań historycznych, a także zwiększenia naszego wpływu na znaczenie nauki historycznej w opinii innych dyscyplin oraz w środowisku międzynarodowym. Komisja w pracy nad rekomendacjami konsultowała się z prof. prof. Danutą Konieczko-Śliwińską, Lidią Michalską-Bracha, Rafałem Stobieckim i Krzysztofem Zamorskim. Prof. Domańska zaznaczyła, że przygotowane i przyjęte przez Komisję jednogłośnie rekomendacje nie są próbą standaryzacji sylabusów, ani stworzenia katalogu zasad. Mają one pomóc w stworzeniu autorskich projektów. W wypadku poparcia rekomendacji przez KNH PAN zostaną one przekazane

uczelniom prowadzącym nauczanie na kierunku historia na poziomie I lub/i II oraz Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Przewodniczący zachęcił do dyskusji w tej sprawie. Głos zabrali prof. prof. Danuta Konieczka-Śliwińska i Jan Pomorski zachęcając członków Komitetu do przyjęcia proponowanych rekomendacji. Powinny one pomóc w projektowaniu zajęć szczególnie ośrodkom mniejszym. Będzie to zresztą realizacją postulatu pojawiającego się na kolejnych spotkaniach dyrektorów Instytutów i Wydziałów historycznych. Prof. Jarosław Kłaczko zapytał co powinno się usunąć z istniejących programów studiów. W odpowiedzi prof. Pomorski podkreślił, że pod rygiem obecnej ustawy to w rękach uczelni są zarówno programy jak i limity czasowe w jakich winny one być realizowane. Tym samym program jest znacznie bardziej elastyczny. W opinii prof. K. Mikulskiego niezbędne jest spotkanie dyrektorów instytutów historycznych i przewodniczących Rad Dyscyplin dla dyskusji jak powinien się zmienić program i nauczanie w obecnym czasie, zaczynając od powrotu do studiów pięcioletnich. Pomysł rozmowy o reformie studiów poparła prof. Barbara Klich-Kluczevska. Zwróciła też uwagę, na pewne niebezpieczeństwo w wyniku owych rekomendacji rozziwienia między historykami metodologii i historykami *tout court*, dodała, że zapomniano w owych rekomendacjach o studentach III stopnia (doktorantach). Prof. prof. Domańska i Pomorski podziękowali za inicjatywę prof. Mikulskiemu i zapewnili, że Komisja myśli też o rekomendacjach dla kształcenia doktorantów. Oboje też zachęcili do odwiedzenia strony internetowej <https://mthh.edu.pl>. Wobec braku kolejnych głosów Przewodniczący zarządził głosowanie. Oddano 27 głosów, 25 za i 2 wstrzymujące.

Przewodniczący po ogłoszeniu wyników głosowania przeszedł do punktu czwartego poświęconego dyskusji o roli i zadaniach historycznych czasopism naukowych w kontekście najnowszej listy ministerialnej. Przewodniczący poinformował o informacjach o możliwej nowelizacji tzw. listy ministerialnej czasopism, jednak zaznaczył, że niewiadomą jest czy w tej sprawie głos środowiska będzie brany pod uwagę, mimo to chciałby powołania komisji, która zajęła by się zasadami wg. których mogłaby się odbyć taka nowelizacja. W trakcie przygotowań do dzisiejszego posiedzenia pojawił się ważny głos prof. dr hab. Bogusława Dybasia w sprawie parametryzacji czasopism, Przewodniczący zaprosił więc prof. Dybasia do zagajenia dyskusji. Po zagajeniu jako pierwszy zabrał głos prof. K. Mikulski. Wedle niego proces parametryzacji powinna poprzedzić inwentaryzacja czasopism historycznych ukazujących się na polskim rynku i skonfrontowanie ich z listą ministerialną, później określenie zasadności przyznanych im punktów w zależności od: potencjalnego zasięgu oddziaływania poszczególnych czasopism, cytowalności, oceny zawartości, dostępności. Natomiast uznanie jako jedyne parametru

obecności czasopisma na którejs z dużych baz międzynarodowych nie jest w opinii prof. Mikulskiego wystarczający. Ważna jest też proporcja w punktacji między czasopismami a monografiami naukowymi. Proponowana Komisja winna zająć się ew. korektami na bieżącej liście, ale też wypracowaniem zmian systemowych dla oceny czasopism w przyszłości. Prof. Mikulski zaproponował członków Komisji: prof. prof. Tomasza Ciesielskiego, Pawła Janiszewskiego, Małgorzatę Karpińską, Jarosława Kitę, Marka Kornata, Piotra Madajczyka, Beatę Możejko, Tomasza Pawelca oraz jako współprzewodniczących prof. K. Mikulskiego i T. Schramma. W dyskusji głos zabrali prof. prof. W. Iwańczak, D. Stola, J. Pomorski, W. Kiegseisan B. Możejko. Podkreślano, że parametryzacja nauk humanistycznych jest pomysłem absurdalnym, ale musimy respektować narzucone nam reguły. We wszystkich głosach pojawiała się krytyka forsowania przez ministerstwo idei jedności nauki. Prof. Stola zachęcał, by wszelkie zasady ew. przyszłej parametryzacji zaproponowane przez komisje poddać pod dyskusję całego środowiska. Prof. Mikulski zapewnił, że właśnie takie są intencje pomysłodawców tej komisji, planuje się nawet zaproponowanie ankiety z pytaniami o opinię historyków. Prof. Pomorski wspominał jak ważne jest rozdzielenie zasad parametryzacji nauk humanistycznych od ścisłych oraz jak trudna była praca Zespołu ds. czasopism kierowanego przez prof. M. Kornata. Po zakończeniu dyskusji odbyło się głosowanie. Udział w nim wzięło 25 osób, wszystkie głosy poparły proponowany skład komisji.

W wolnych wnioskach głos zabrał prof. K. Mikulski, który zasygnalizował pojawienie się nowej praktyki nakazywania przez rektorów niektórych uniwersytetów prowadzenia wykładów z historii dla studentów polskich w języku angielskim. Prof. Teresa Chynczewska-Hennel potwierdziła istnienie takich praktyk.

Na zakończenie Przewodniczący poinformował, że w ciągu trwania posiedzenia KNH PAN kolejnych 6 Komitetów PAN przyjęło uchwałę dotyczącą „Narodowego Programu Kopernikańskiego”. Wobec braku dalszych głosów tą informacją Przewodniczący zakończył posiedzenie.

Prof. dr hab. Tomasz Schramm

Przewodniczący

Komitetu Nauk Historycznych PAN

prof. dr hab. Małgorzata Karpińska

Sekretarz

Komitetu Nauk Historycznych PAN